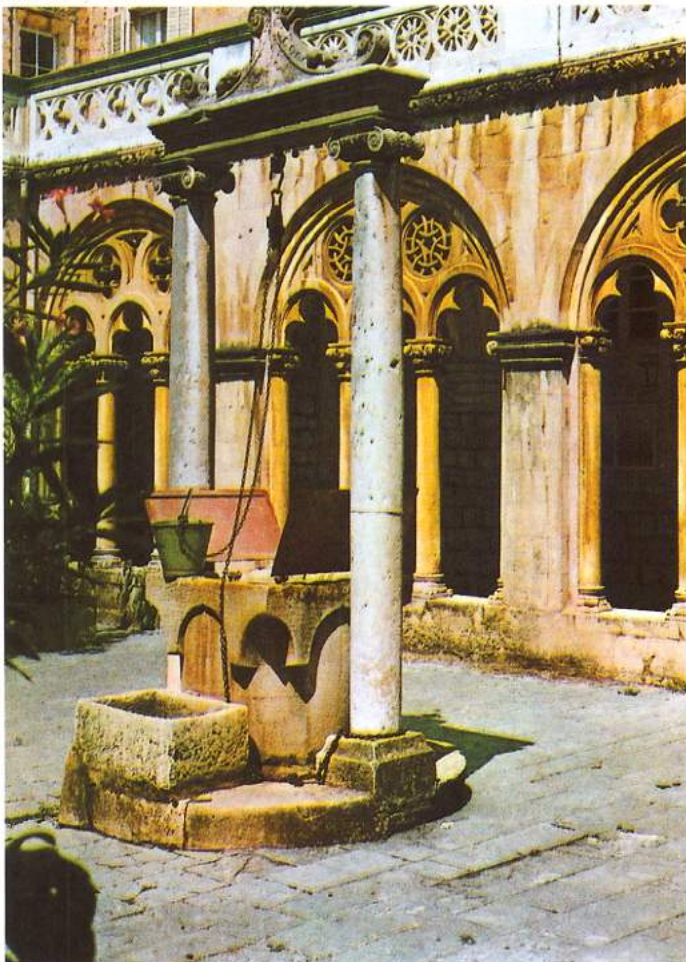

DVRANA U SORKOČEVIĆEVU LJETNIKOVU NA LAPADU U DUBROVNIKU

KLAUSTAR DOMINIKANSKOGA SAMOSTANA U DUBROVNIKU

kamenu i sastavni je dio arhit. školjke. Princip jedinstva građe, kao i Jurjev montažni sustav kamenih blokova promoviran na šibenskoj katedrali, što ga je preuzeo i razvio Aleši u trogirskoj krstionici, Nikola — iz Italije — projektom kapele organski nastavlja i time zaključuje stvaranje osebnog niza spomenika, koji se mogu izdvojiti kao djela regionalne ranorenesansne srednjodalmatinske arhit. škole. Toj je skupini autora svojstveno da ne preuzimaju od antičke baštine samo morfološke elemente već se u prvome redu ugledaju na konstruktivna rješenja (posebno Dioklecijanove palače) i to ne doslovno, nego metodički, domišljato doradujući i razrađujući rješenja. Firentinski interijeri quattrocenta su zidani a ne montirani, a odlikuju se miješanjem građe, bilo žbukanih zidova i plošnih kamenih arhit. elemenata (Brunelleschi) bilo kombiniranjem još različitijih materijala i tehnika (A. Rossellino, 1466). U trogirskoj je kapeli, naprotiv, čak i oltar kameni, oblikovan kao integralni dio zida »ugrađeni retabl«, nalik triptihu. Mlađi primjer takvog ugledanja na ant. konstruktivna rješenja Dioklecijanove palače nalazi se južnije, u Dubrovniku: moćni kameni pilastri i križno-bačvasti svodovi od sadre dubrovačke žitnice (druga pol. XVI. st., tzv. Rupe) projektirani su prema podrumima Palače, koji su također služili kao skladišta.

Kupola se kao dominantni motiv renesansne crkve javlja u Dalmaciji samo na šibenskoj katedrali (i, možda, prema starim grafikama, na katedrali u Osoru). Drugi karakteristični ranorenesansni motiv, trolisni zabat pročelja na katedrali u Šibeniku izveden je funkcionalno, kao projekcija polukružnih svodova glavnoga i dvaju bočnih brodova (jedini takav primjer u Europi), a potom se pojavljuje na više crkava bazilikalnoga tipa, Sv. Mariji u Zadru (1507—35) i katedralama u Osoru (1498) i Hvaru (gdje je trodijelni zabat postavljen ispred srednjeg broda trobrodne crkve), te na jednobrodnoj crkvi Sv. Marije u Sv. Vinčentu (1555), nizu manjih jednobrodnih crkava: Sv. Juraj u Pagu, Sv. Spas (P. Andrijić, 1521) i kapela Ljetnikovca Zamanja u Dubrovniku. Jednostavne polukružne zabate imaju klasično renesansna crkva Sv. Roka (1516) na Peristilu u Splitu i maniristička crkva Sv. Duha u Šibeniku (1593), a s tri polukružna zabata ispunjena školjkom — na način M. Codussija u Veneciji — završena je fasada crkve Sv. Franje u Rabu (1490).

Uz ostala kiparska djela Nikole Firentinca u Trogiru i Šibeniku, za skulpturu XV. st. u Dalmaciji važan je, kao još jedan primjer povezanosti kulture